

Za prevladavanje proturječnosti svjetske političke i gospodarske scene nije dovoljno dovesti postojeći sustav u stanje ravnoteže, već ga valja mijenjati. Treba osmisliti strategiju upravljanja financijama i tržištem koja će biti prijatelj poduzetništvu i potrebama ukupnog stanovništva svijeta.

U razvijenim društvima povećao se također broj samoubojstava, ovisnika o alkoholu i drogi i svih vrsta zločina. Osim bolesti ovisnosti i nasilja, ventil nezadovoljstva postaje potrošačka groznica. Nesretan si? Idi u šoping centar i kupuj! Tamo ćeš trošiti novac na stvari koje ti nisu potrebne samo zato da bi se pravio važan pred ljudima do kojih ti nije stalo!

Zašto smo sve nesretniji, iako bogatiji?

Svijetom vlada klanjanje uspjehu i statusu uz istodobno smanjenje međusobnog poštovanja. Godine 1960. u Velikoj je Britaniji 60% odraslih ljudi u tradicionalnoj anketi odgovorilo, da "vjeruju većini ljudi", danas je takvih tek 30%. Tržišna ekonomija uzrokovala je da i društvo postane tržišno, da se sve gleda kroz ponudu i potražnju, profit, zaradu i rast. Okruženje koje se zalaže za oštru konkurenciju, stalno takmičenje i darvinističko načelo preživljavanja najsposobnijih, u načelu nije mentalno zdravo. Ono ne bira sredstva na putu do profita, od eksploatacije jeftinog rada djece i ekološki neosjetljivog trošenja resursa do gubitka solidarnosti i sve većeg raslojavanja na bogate i siromašne. Zato danas svaki peti stanovnik najrazvijenijih zemalja svijeta boluje od kronične depresije, dok u manje razvijenim dijelovima, poput Afrike i Polinezije, te bolesti praktično nema.

Rastuće socijalno raslojavanje istopilo je veličinu srednje klase. Globalni ljudski sendvič ima vrlo tanku koru bogatih, debelu šnit u siromašnih, a sve manje onih u sredini. To nije samo gospodar-

ski, nego i politički opasno. Srednja je klasa, naime, važan stabilizator negativnih trendova u društvu i nositelj gospodarskih i političkih promjena. Još je Aristotel srednji sloj zvao glavnim temeljem stabilne države, što je postalo parolom Skandinavskog socijalizma. Zemlje bez srednje klase povoljno su tlo za defekte demokracije, od bujanja korupcije do otvaranja vrata nastanku tiranija i diktatura. Zbog natprosječnog obrazovanja i društvenog statusa radi se o borbenom i organiziranom sloju stanovništva. Njima je najteže manipulirati i dovoljno su osviješteni da se bore za demokratska prava i pravednost. Srednja je klasa savjest svake zemlje. Iz tog se sloja regrutira većina politički osviještenih građana. Naime, da bi se ljudi usudili baviti politikom, bili spremni na angažman u nevladinim udrugama i borbu u demokratskoj areni, potrebno je da imaju osjećaj ekonomske nezavisnosti. Strah za egzistenciju najbolje je gorivo u motoru diktatura i despotizama.

Zato se, usprkos rastućeg nezadovoljstva politikom i neravnomjernom distribucijom bogatstva, narod još uvijek rijetko buni. Protesti su naizgled česti, ali se uglavnom organiziraju oko sebičnih materijalnih ciljeva. Pojedine društvene skupine, nezaposleni, umirovljenici, studenti, veterani ili radnici poduzeća u bankrotu, izlaze na ulicu sami, u borbi za vlastite ciljeve i interese, pa protesti ne postaju masovni. Većina ljudi reći

će da su štrajkaši možda u pravu, ali to je njihov problem, a ne nešto od općeg interesa. A jasno je da bez jakih pritisaka "odozdo" nije realno očekivati nikakve revolucione promjene. Političke elite će ih sprečavati jer njihov interes nije da mijenjaju gospodarstvo i društvo nego da ostanu na vlasti.

Međutim, za prevladavanje proturječnosti svjetske političke i gospodarske scene nije dovoljno dovesti postojeći sustav u stanje ravnoteže, već ga valja mijenjati. Treba osmisliti strategiju upravljanja financijama i tržištem koja će biti prijatelj poduzetništvu i potrebama ukupnog stanovništva svijeta. Kriza predstavlja prigodu za pojedince i društva da počnu ispočetka i okrenu se novim idejama.

Kriza je uvijek bila šansa

Dok ne upadnemo u naizgled

nerješive probleme, teško ćemo naći dovoljno energije i motivacije za prihvaćanje promjena. Krizno stanje koje dugo traje, pretvara se u odskočnu dasku za pojedince i čitavo društvo; s nje se može skočiti visoko i daleko, do inventivnih ideja i novih, originalnih rješenja, ali se isto tako može skočiti ravno u ponor. Zato nam danas treba nova politika, krojena prema pravilima blagostanja i sreće za sve. Treba nam nova gospodarska praksa, usklađena s etikom, organizirana tako da prerasporedi bogatstvo i smanji siromaštvo, da svim ljudima omogući uvjete života dostojne čovjeka. Treba nam novi oblik vladanja, usmjeren na održivi rast, očuvanje okoliša, oslonjen na obnovljive izvore energije, smanjenje zagađenja i recikliranje. Trebaju nam novi lideri, sposobni i spremni boriti se za takav, bolji i vrijedniji svijet.

Osim bolesti ovisnosti i nasilja, ventil nezadovoljstva postaje potrošačka groznica. Nesretan si? Idi u šoping centar i kupuj! Tamo ćeš trošiti novac na stvari koje ti nisu potrebne samo zato da bi se pravio važan pred ljudima do kojih ti nije stalo!

